

Traseu: mediu

Diferență de nivel: +1.358 m

Locuri critice: urcarea până la Târșa poate fi puțin provocatoare, însă spectaculoasă, se necesită aprovizionare cu apă (posibil și la localnici), protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte; lipsa semnalului la telefon după urcarea în Fundătura Ponorului; **Peisaj:** urcare pe vale spectaculoasă, poieni cu iarbă mare și copaci răzleți, cai umblând liberi coborâre în vale fermecătoare și urcare în unul din cele mai spectaculoase locuri din lume, Fundătura Ponorului.

Cazări:

Târșa: Pensiunea Regatul dacilor, 4 locuri de cazare în living la parter cu baie proprie, 3 camere duble la etaj cu baie comună, posibilitate de servirea mesei la cerere, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0732 604 081 sau 0771 360 601 (Liviu Andreiu), liviuandrei@yahoo.com;

Pensiunea Baba Marina, 10 locuri, mic dejun și cină la cerere, transport auto la cerere, rezervări la tel. 07841 58 251 (Andrei Alionescu);

Cazare la localnici, 6 locuri, mic dejun și cină la cerere, rezervări la tel. 0741 888 558 (Gheorghe Pânișoară);

Casa Veche, 7 locuri de cazare, acces la bucătărie complet utilată, mașină de spălat rufe, zonă amenajată pentru grătar și ceaun, mic dejun la cerere, punct gastronomic local în apropiere, rezervări pe whatsapp la tel. 0759 574 062 (Florin Filimonescu);

Casa Maria, Platoul Luncanilor, 2 camere, 6 locuri de cazare, acces la bucătărie complet utilată, baie comună, se închiriază toată casa, ideal pentru grupuri, posibilitate de campare, acces la baie și bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0799 026 399 (Monica Tomuș)

Prîhodiște: DacRust House, 14 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere, loc de campare cu acces la baie, zonă amenajată pentru ceaun și grătar, mic dejun și cină la cerere, rezervare în prealabil la tel. 0766 773 262 (Alex);

Cioclovina, Cioclovina Tribe, 10 locuri în corturi tip glamping, acces la toalete și bucătărie și 4 locuri în casă și căbănuță, punct gastronomic local, rezervări la 0753 892 972 (Bogdan Suci);

Fundătura Ponorului: Sălașu lui Nea Costică, 4 locuri de cazare locuri, de campare, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Posibilitate de transport auto contra cost. Rezervări la tel. 0755 280 129 (Ion Murgoi) sau 0744 402 262 (Mărioara Murgoi);

Sălașu la Hoțul Mic, 6 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0753 091 996 (Panatie Ion) și la tel. 0745 259 614 (Mărioara);

Cazare la localnici, campare 40 locuri, acces la baie, 8 locuri de cazare, toaletă de lemn în curte, cină și mic dejun la cerere cu produse tradiționale, transport cu mașina, lângă izvor. Rezervări la tel sau whatsapp 0758 182 672 (Leontin Stănescu).

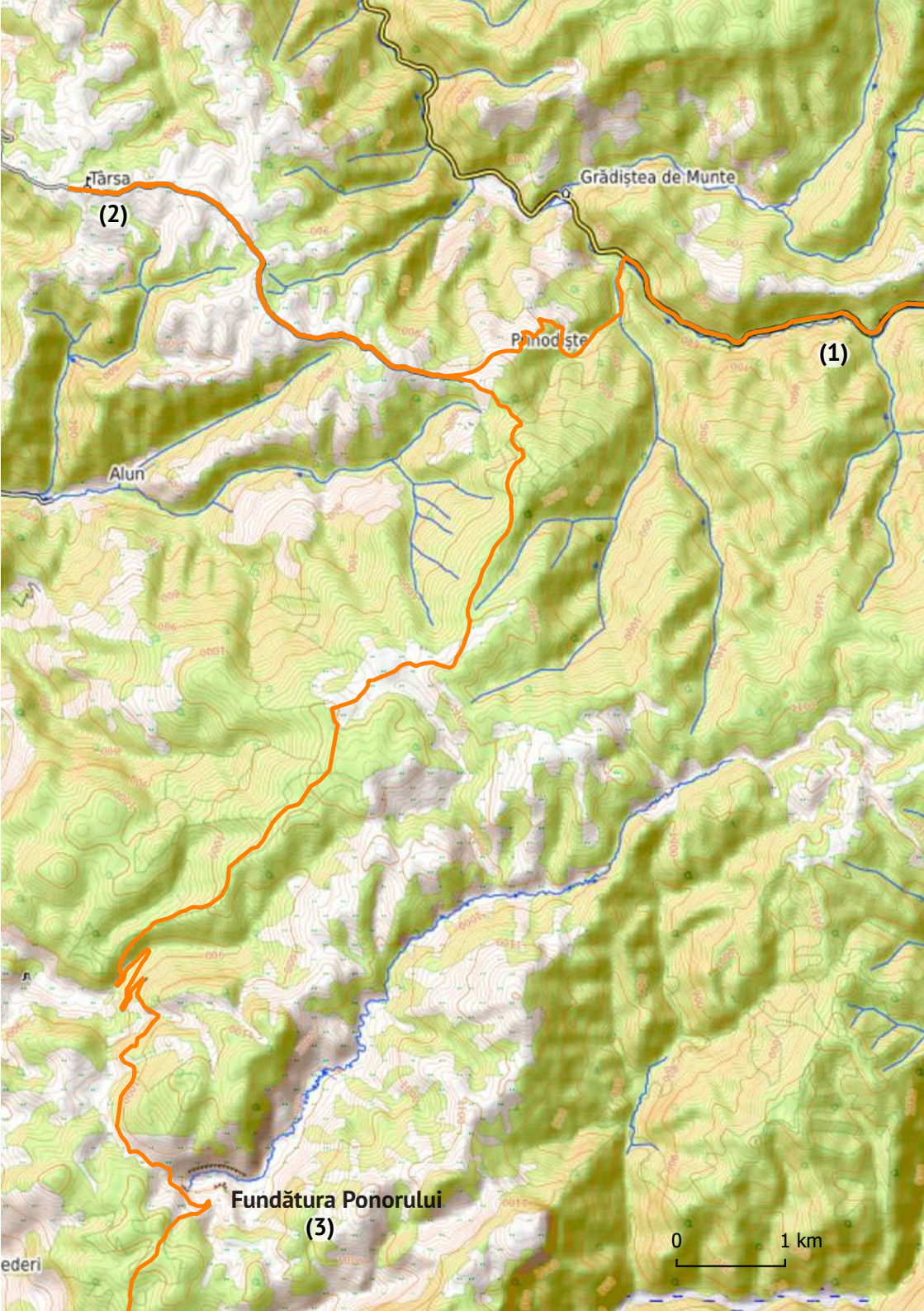
Infrastructură:

Târșa:

Fundătura Ponorului:

Târșia
(2)

Grădiștea de Munte

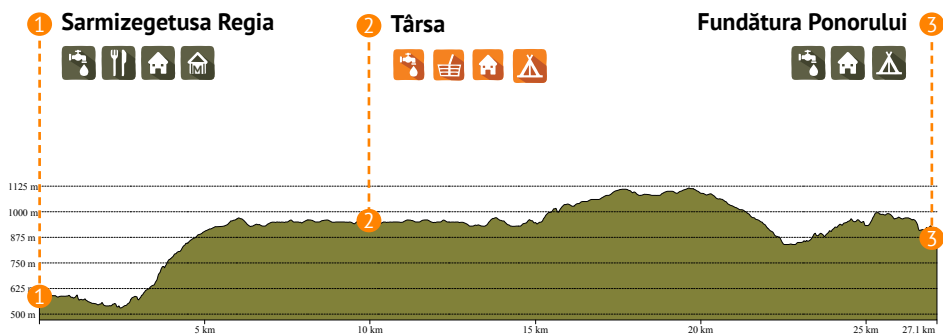
Pînoaște

(1)

Alun

Fundătura Ponorului
(3)

0 1 km

Notă:

În funcție de cazarea fiecăruia se merge pe asfalt în direcția Grădiștea de Munte în jur de 2-3 kilometri, până la o răscruce de drumuri, unde se ia la stânga pe marcaj. Acest drum devine un drum forestier pe care-l urmează și traseul nostru, însă nu prea mult, până la momentul în care va trebui trecut încă un pârau în 100 de m care a fost în dreapta. Se traversează pâraul și se merge în stânga pe o cărare care se îndepărtează ușor de pârau și îl lasă în stânga, mergând spre pădurea din dreapta în ușoară urcare. Apoi, cu atenția sporită la semnele VT, cărarea se transformă într-un fost drum forestier, distrus de ape, copaci căzuți, alunecări de teren. După circa un kilometru de urcare, chiar dacă inițial vom fi tentați să o luăm drept înainte pe firul apei care a crestat două văi înalte, formând ravine adânci, bolovănoase, ca niște chei în miniatură, drumul nostru o va lua brusc într-o curbă ac de păr către dreapta, urcând destul de abrupt către pădure. Aici mai urmează o urcare abruptă timp de circa doi kilometri, prin pădurea răcoroasă, tânără, călcând pe paturi moi de frunze uscate, găsind multe salamandre de foc în cale, ca de altfel pe tot traseul din Terra Dacica. Se iese din pădure către dreapta, printre mesteceni, într-un loc care se numește Prihodiștea și se trece pe sub liniile de înaltă tensiune, pentru încă câteva sute de metri de urcuș lejer, până la drumul Târsei. Ajunși la acesta, se poate observa în partea stângă o clădire veche, în paragină, cunoscută sub numele de Școala veche. Aceasta are lângă ea o măsuță cu bănci, unde se poate face o pauză de hidratare și reîncărcare baterii.

Târșa (2) se află în dreapta, pe partea opusă a școlii vechi, la circa trei kilometri, și este un cătun, pe o creastă de deal înalt, de unde se pot vedea întreg Retezatul și alți munți înconjurători. Se poate face o zi pauză aici, dacă există doritori, având o posibilă cazare deocamdată și câteva lucruri de văzut. Curând, drumeții vor avea opțiunea de a fi preluați și duși la o cazare specială pentru drumeții VT, în sat, însă acest proiect este în derulare. Astfel că se continuă cu traseul actual, ocolind școala pe partea ei dreaptă, pe drum în jos, printre gospodării. Aici se poate cere apă de la gospodarii prietenoși și reumple rezervele, pentru că mai este cale lungă până la finalul rutei. Se continuă pe drumul ce trece printre ultimele gospodării din Târșa sau Prihodiștea și se continuă prin pădure, în jur de doi kilometri, până la ieșirea într-o poieniță. Drumurile de aici sunt destul de clare, făcute de oamenii care își duc animalele în poieni și le lasă vara, sau fermierii care au ferme acolo, gospodarii care au pășunat sau alte interese.

După aproximativ 500 m ia o ia ușor la dreapta pe un drum bine conturat, desigur de câmpie. Iar se iese într-o mică pajiște, cu copaci răzleți, din când în când zăbind în zare

munții Retezat, în toată splendoarea lor. Apoi se trece ușor mai departe în cea mai mare poiană de până acum, Poiana Omului. Aceasta se întinde lungă pe coastă, se merge pe curbă de nivel, lăsând o fermă mare în partea dreaptă, o pădure de stejari vechi în stânga, pe un moț de deal mai ridicat, printre care, dacă se merge, se poate găsi chiar și o piatră memorială al unui motociclist. Înaintând pe lungimea poienii, pe drumul de iarbă, se ajunge în ușoară coborâre la capătul acesteia după aproape 4 km de la intrarea în Poiana Omului și se intră în pădure, pe drum noroios, forestier, care începe o coborâre bruscă, marginile drumului înălțându-se în jurul nostru, după care se ajunge la o vale, coborâre tehnică și grea în caz de noroi, cu un râuleț șerpuind în mijlocul ei plat ca palma. Aici se termină și drumul mlăștinos cu pereți înalți. Traseul o ia spre stânga, pe râuleț în sus, în amonte. După o pauză la umbră și o răcorire în pârâu se trece peste acesta și se urcă pe o cărare care duce, surprinzător, într-un nou drum forestier. Cum se încăleacă acest nou drum, se ia la dreapta. De aici vor începe câteva serpentine, în urcare, destul de blânde, pentru că drumeții sunt menajați de soarele arzător, vântul puternic sau ploaia rece, de copacii de pe marginile drumului. Salcâm, scoruș, fagi tineri sau alte specii, stau strajă și ne apără o bună bucată de drum. Apoi se dau respectuos la o parte, ca să vadă călătorul prin ce locuri minunate îl poartă pașii. Și se deschide în dreapta o poiană verde, cu valuri, căpițe ridicate de la sol, animale la păscut, și la linia orizontului localități în îndepărtare, minuscule, semn că am urcat destul de mult deja.

Se continuă șerpuirea în urcare ușoară, fiindcă peisajul ia cu mâna orice urmă de oboseală, încă puțin, până când se ajunge la sălașul lui Nea Costică, care se află pe partea stângă a drumului, mult după ieșirea la lumină dintre copacii de pe marginea

drumului. Este necesară trecerea porții și mersul spre căsuță, de unde cineva va îndruma oaspeții la sălașul în cauză, unde se poate petrece noaptea sau se poate admira peisajul incredibil. Dacă nu aici se va înnopta, locația merită o pauză pentru fotografii, oricum traseul pe aici va continua și în următoarea zi. Fundătura Ponorului (3), numită și Palma lui Dumnezeu este un loc special, merită să fie descoperit și admirat de cât mai multă lume, însă cu respectul și discreția pe care o merită asemenea locuri alese de Dumnezeu.

Info:

Târșa – Târșa, denumită și Platoul Luncanilor, este un sat din munții Orăștiei, cu priveliști încântătoare, cu mulți mesteceni cu trunchiurile lor albe și frunzele care toamna sunt de un galben intens, precum părul bălai al unei fete de împărat. Așezarea se află la 1.000 de metri altitudine în Munții Orăștiei. Se pot observa case risipite pe coamele dealurilor, înconjurată de pășuni colorate cu verdele crud al primăverii sau îngălbenite de capriciile toamnei, vârfuri de munte singuratic ce păstrează poveștile sacre ale cetăților ridicade de daci. Platoul Luncanilor este un loc cu o energie extraordinară, care amplifică și catalizează procesele de conștiință. Este plasat între cetățile dacice de la Costești și Blidaru, cetatea Sarmizegetusa Regia, peștera Cioclovina și cetatea Piatra Roșie.

Poiana Omului – Poiana Omului un loc cu totul special, nu doar prin frumusețea peisajului natural, dar și pentru că are o încărcătură spirituală, de legendă, emoționantă. Mulți cred că Poiana Omului este locul în care Decebal, conducătorul dacilor, și-a găsit sfârșitul. De fapt legenda spune că Decebal, pentru a nu deveni prizonierul romanilor, și-a pus singur capăt zilelor.

Fundătura Ponorului – Fundătura Ponorului se află la o altitudine de 900 de m și este străbătută de apele văii Ponorului. Ajuns la „Sălașu lui nea’ Costică”, drumețul are o panoramă care taie respirația, chiar către locul unde apa intră în stâncă, formând ponorul. De aici se vede cum apa e ca un șarpe care se târăște sinuos pe o suprafață întinsă de pământ, urmând să se ascundă în răcoarea și întunericul pământului. O mică lecție de geografie: „Apele au săpat calcarul format în perioada jurasică și au apărut infiltrații în albia râurilor, care au creat cele mai mari peșteri cunoscute din Munții Șureanu. Cu trecerea anilor aceste infiltrații au devenit ponoarele pe care le putem vedea astăzi, râurile au erodat complet stratul de calcar până la substratul format din roci cristaline, lărgindu-și albia și creând cele mai spectaculoase depresiuni carstice din Munții Șureanu.” Continuând traseul, drumețul va întâlni panouri cu informații despre ponoare, despre peșteri și alte formațiuni, pe care vrem să îi lăsăm să le descopere de unul singur. Drumeția pe Via Transilvanica nu se poate face cu ochii în pământ.

Geoparc Internațional UNESCO Țara Hațegului – După ce trece de fascinanta Fundătură a Ponorului, traseul intră în Geoparcul Internațional UNESCO Țara Hațegului, un teritoriu UNESCO membru în rețelele Globală și Europeană a Geoparcurilor, ce cuprinde toată Țara Hațegului și conține valori geologice extraordinare, precum și valori naturale și culturale. Geoparcul este administrat de Universitatea din București, care asigură un management integrat de educație, protecție și dezvoltare durabilă. El folosește valorile locale pentru a da comunităților un sentiment de identitate și pentru a genera noi venituri locale, în special prin geoturism. Cele mai interesante valori ale acestui sit UNESCO sunt fosilele dinozaurilor și ale altor animale ce locuiau aici, pe vremea când Țara Hațegului era o insulă tropicală în Oceanul Tethys. Pe acestea, și multe alte povești despre Pământ și Om, le puteți descoperi vizitând Casele Geoparcului și traseele sale tematice.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +305 m

Locuri critice: se merge mult pe asfalt între localități, se necesită hidratare, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: coborâre lungă din Fundătura Ponorului, se merge prin localități și prin pășuni sau terenuri arabile, drept, trecere dintr-o zonă muntoasă în alta, deci mult teren plat, ocazie de a socializa cu localnicii;

Cazări:

Râu Bărbat: Popasul din Lunca, 5 camere duble, 2 camere triple, mic dejun și cină la cerere, piscină exterioară inclusă în preț, rezervări la tel. 0727 538 229 (Mihaela Matei);
Stone House, nr. 68, cazare la „părintele de drum” Cristian Florea, 4 locuri de cazare, cină și mic dejun la cerere cu produse tradiționale, campare gratuită, acces la baie și bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0749 903 249 (Cristian Florea);

Camping Baleia, 40 locuri de campare, 20 locuri de campare inclusiv cort, acces la toaleta și bucătărie, toaletă pentru persoanele cu dizabilități, rezervări la tel. 0758 272 872 (Andreea și Cristian Baltaretu), camping-baleia.eu;

Hobița: Cabana Ollie, 5 camere duble, 2 băi, acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări cu 7 zile înainte, cabana se rezervă integral, ideal pentru grupuri, la tel. 0736 172 288 (Nicolae Ghicajanu);

Casa Izvorul Rece, 2 camere duble cu baie proprie, 2 camere duble cu baie comună, acces la bucătărie, cină și mic dejun la cerere, opțional păstrăv proaspăt din producție proprie, magazin în apropiere. Rezervări la tel. 0736 190 321 (Ana Maria Nistorescu) și 0744 613 836 (Dorin Nistorescu);

Căsuțele de la răscruce, 8 locuri de cazare, cină și mic dejun la cerere, rezervări la tel. 0732 670 346 (Violeta Mârșav).

Infrastructură:

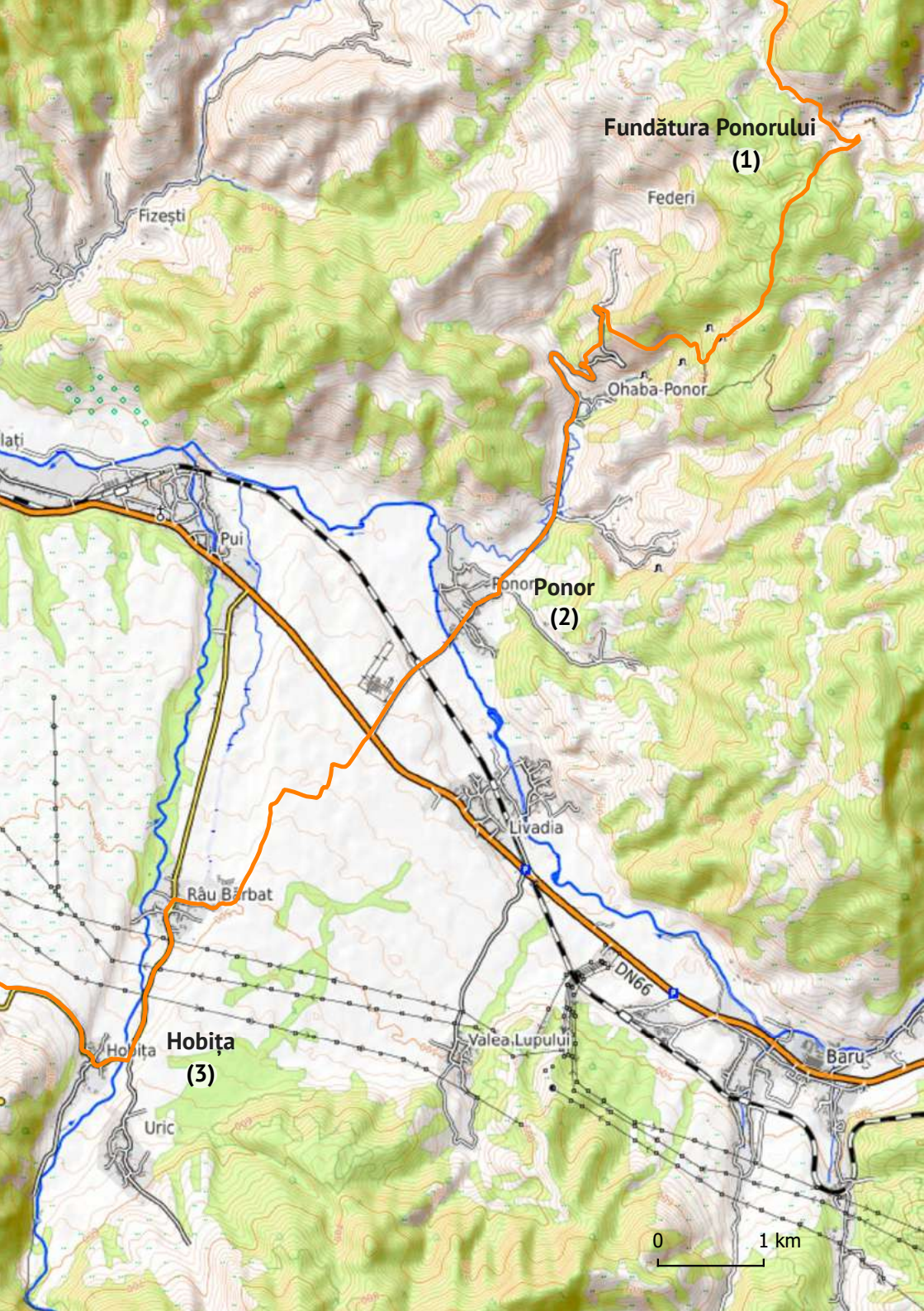
Ponor:

Hobița:

Notă:

Cu mare tragere de inimă se pleacă de la sălașul care a oferit culcuș pentru o noapte, lucru ce poate că pe unii i-a aruncat în alte dimensiuni ale vieții cum ar fi copilăria la țară sau în filmul Moromeții. Urmând traseul, se merge prin formațiunile carstice specifice munților Șureanu, cu doline adânci, privite de sus, de pe cărarea care când coboară, când urcă, ieșind din Fundătură și ajungând pe un drum forestier care se intersectează la un moment dat cu un traseu pentru drumeție. Acesta va fi și traseul nostru și va scurta drumul forestier cu câțiva kilometri buni, chiar dacă la început urcă și apoi coboară mult și lung și abrupt, dar faptul că se merge prin pădure deasă și pădure rară mai spre vârf poate fi o binecuvântare în zile de vară caniculară. Sunt în jur de șase kilometri de urcuș și mai ales coborâș până la Ohaba Ponor. Aici se poate cere apă de la localnici în caz de nevoie, apoi se continuă drumul asfaltat, pe marcaj, până la Ponor (2), în jur de doi kilometri și jumătate. La un moment dat va fi și un loc de popas, cu acoperiș, bănci și două cruci al unor răposați probabil în accident de mașină. Dacă va fi necesară o

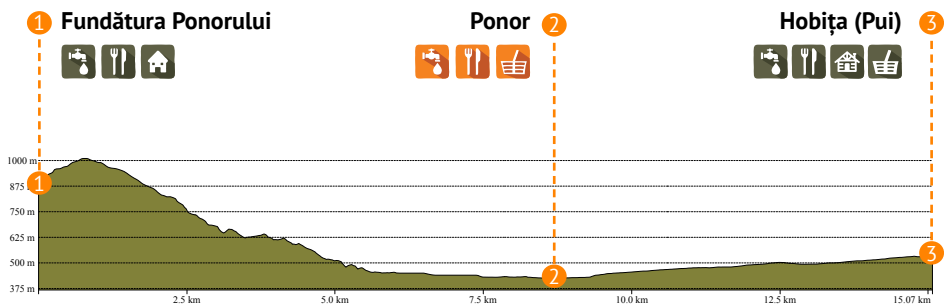

**Fundătura Ponorului
(1)**

**Ponor
(2)**

**Hobîta
(3)**

0 1 km

pauză, se poate face aici, fiindcă prea multe alte ocazii nu vor fi de-a lungul traseului. Se iese din Ponor, se trece un pod peste râul Strei, apoi se trece și o cale ferată, după care se ajunge la șoseaua principală, DN66, nu înainte de a avea o clădire imensă pe partea stângă, folosită cândva pentru nunți și botezuri sau alte evenimente importante, clădire rămasă în paragină sau nefinisată - o informație ce rămâne neclară și pentru privitor. Se traversează șoseaua cu atenție și se merge tot în față pe un drum de tractor, ce deservește terenurile de acolo. Acestea sunt pășunate, arabile, holde de grâu, tarla cu mălai sau altele. Mergem exact pe marginea acestora, fără a face nici măcar un pas în plus pe terenurile private, desenând marginile timp de doi kilometri și jumătate, până la intrarea în Râu Bărbat. Localitatea începe cu ceva blocuri vechi și mici, cu câini destul de agresivi în curte, care vor lătra la fiecare străini ieșit în cale. Apoi se merge mai departe, printre case, până în centrul satului, unde, ajunși la șoseaua principală, se ia la stânga. Se continuă mersul pe drumul îngust, asfaltat, care ne dă și câte-un pic de umbră de la plopi, din când în când, până când, la intrarea în localitatea Hobița se ia dreapta, peste un pod. În jur de doi kilometri și jumătate se merge de la Râu Bărbat până în localitatea Hobița (3). Aici este sfârșit de etapă pentru cei care vor să rămână la numărul de kilometri recomandați în ghid.

Info:

Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina – Aflat în Munții Șureanu, acesta se remarcă prin peisajul aparte creat în mii de ani de interacțiunea omului cu natura. Aici se regăsesc numeroase specii protejate de floră și faună, sate în care tradițiile se păstrează încă vii, precum și monumente istorice de o valoare deosebită. Specificul zonei este dat și de prezența fenomenelor carstice de suprafață și din subteran. Acolo unde apa a modelat stânca s-au format chei, doline, peșteri și avene, unele dintre ele deosebit de importante din punct de vedere științific. Aria naturală este situată în Munții Șureanu (o grupă muntoasă a grupeii Parâng, aparținând lanțului muntos al Carpaților Meridionali), în partea sudică a județului Hunedoara, pe teritoriile administrative ale comunelor Baru, Boșorod, Bănița, Orăștioara de Sus și Pui. Parcul natural cuprinde între limitele sale șase din cele mai spectaculoase rezervații naturale ale județului Hunedoara: Complexul carstic Ponorâci-Cioclovina, Peștera Tecuri, Peștera Șura Mare, Cheile Crivადiei, Locul fosilifer Ohaba-Ponor, Peștera Bolii. Totodată aici se află siturile arheologice aflate în Patrimoniul UNESCO de la Sarmizegetusa Regia, Costești, Blidaru, Luncani-Piatra Roșie și

așezările etnografice autentice din Platforma Luncanilor. Începând din anul 2004 Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina are administrație proprie.

Relieful carstic din munții Șureanu – Formele de relief prezente în Munții Șureanu sunt strâns legate de tipurile de rocă existente aici. Astfel, prezența calcarelor și contactele litologice calcar-cristalin creează un peisaj spectaculos, prin prezența versanților abrupti, a stâncilor izolate și a cheilor. Fenomenele carstice de suprafață și de adâncime sunt grupate în nord-vestul și sud-vestul munților: lângă Grădiștea de Munte – în Dealul Vârtoapele, între localitățile Cioclovina și Baru, în zona Crivadia-Banița-Peștera Bolii și ultimul perimetru, la nord-est de Depresiunea Petroșani, în Culmea Piatra Leșului.

Dealul cu Melci – când se coboară de la Fundătura Ponorului și se ajunge pe asfalt în localitatea Ohaba Ponor pe partea dreaptă se întâlnește un panou care explică despre Dealul cu melci. Acesta este un deal cu rocă în care se pot observa melci fosilizați, melci care sunt vechi de 100 milioane de ani, denumite de specialiști gastropode din genul Itruvia.

Peștera Șura Mare – Peștera Șura Mare se remarcă prin deschiderea intrării (8-12m lățime și aproape 40 m înălțime), marmite uriașe și carene. Aici a fost semnalată cea mai mare colonie de lilieci în hibernare din țara noastră.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +564 m

Locuri critice: puțin lung, însă trece prin localități unde există posibilitatea de aprovizionare; se necesită hidratare, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: poieni cu flori colorate, păduri răcoroase, se merge și prin localități, dar peisajul este echilibrat între natură, dealuri și poieni și localități.

Cazări:

Șerel, Cazare la localnici, 4-6 locuri, baie comună, servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale, magazin alimentar. Rezervări la tel. 0735 087 772 (Silvia Târnovean);

Mălăiești: Pensiunea Iancu, nr. 62, 20 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale, transport auto la cerere, rezervări la tel. 0722 762 245, 0722 666 238 (Mihai Iancu);

Pensiunea Narcisa cu Ciubăr (3 margarete), 3 camere duble de cazare (6 persoane + pat suplimentar la cerere contra cost), acces la bucătărie, living, terasă, hamace, biciclete și spațiu de grătare. Ciubăr contra cost, rezervări la tel. 0760 281 697 sau WhatsApp;

Mălăiești, Pensiunea Paula, str. Principală, nr. 68, dispune 3 camere cu pat dublu, minim 6 adulți, posibilitate de campare cu acces la baie și bucătărie complet utilată, la cerere se poate servi mic dejun și cină cu produse tradiționale din Țara Hațegului, închirieri biciclete. Rezervări la tel. 0763 608 311;

Sălașu de Sus: Pensiunea Casa Cânda, str. Principală nr. 190, 18 locuri de cazare, 5 camere duble și 2 apartamente, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0770 981 600 sau pe e-mail - casa.canda190@gmail.com;

Pensiunea este primul exemplu de economie socială din județul Hunedoara, asta însemnând că din profitul obținut derulează proiecte de dezvoltare și promovare a zonei. Administratorii ei sunt de la Asociația de Turism Retezat, cei care din 2015 încoace coordonează Destinația Ecoturistică Țara Hațegului - Retezat;

Pensiunea Sălaș, 12 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale, saună și jacuzzi. Rezervări la tel. 0730 705 859 (Neli Iancu);

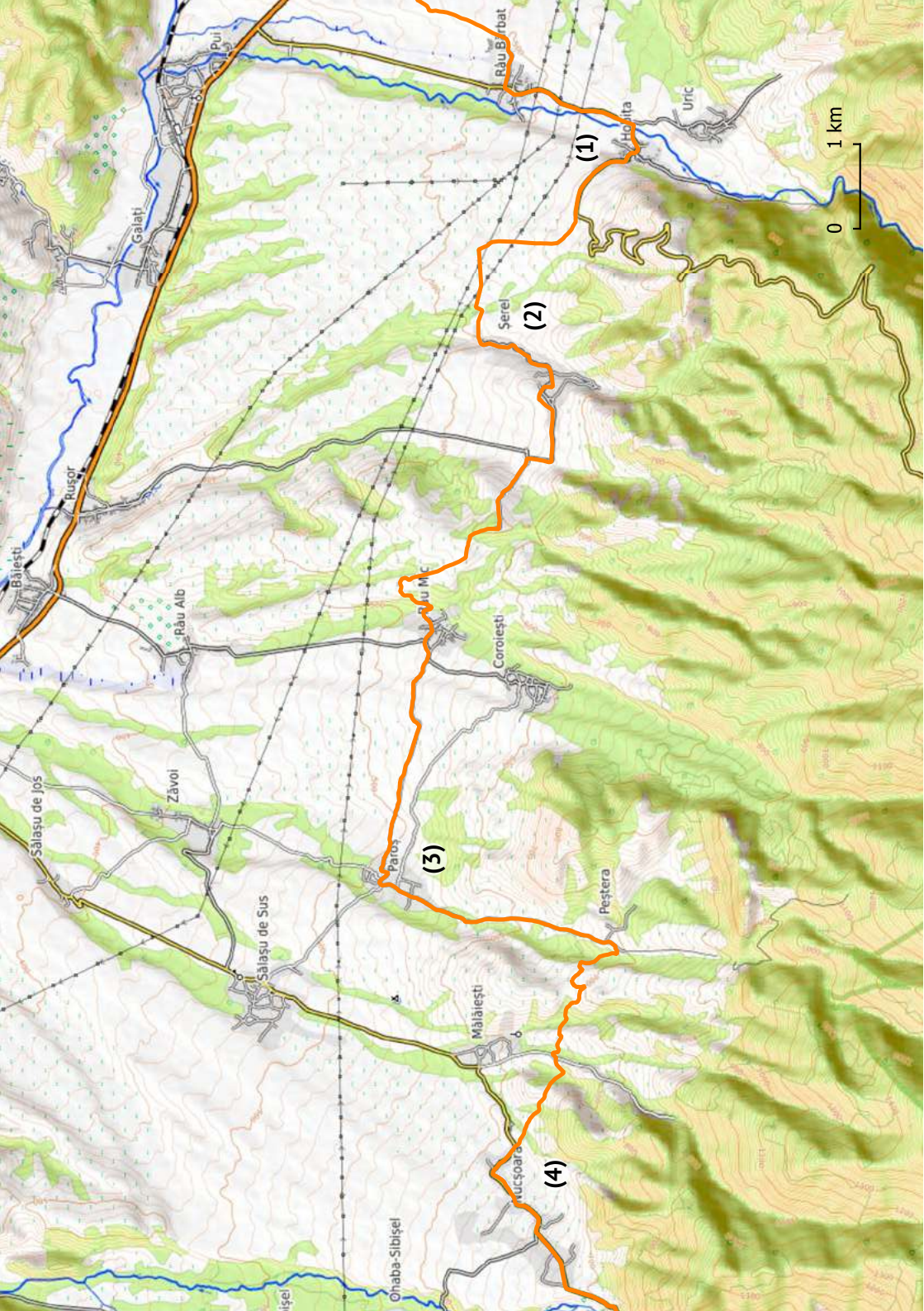
Pensiunea Iancu, 10 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale. Rezervări la tel. 0722 762 245, 0722 666 238 (Mihai Iancu), <https://www.pensiuneaiancu.ro>;

Nucșoara: La moșu-n Retezat, 6 camere duble, masă, acces la bucătărie complet utilată, terase, magazin în apropiere, deschis în perioada 1 mai - 31 octombrie, punct gastronomic local la 50 m distanță, rezervări la tel. 0771 367 189 (Moș Mircea);

Căsuțele din Retezat, 4 căsuțe de lemn fiecare având 3 locuri, baie proprie și 1 căsuță de lemn cu 4 locuri și baie proprie. Pe timpul iernii este disponibilă o căsuță de lemn cu 3 locuri, acces la bucătărie, magazin și Punct gastronomic local în apropiere, rezervări la tel. 0769 649 845 rezervări la tel. 0769 649 845 (Dana Croitoru)

Punct gastronomic local La Andy-n Retezat, nr. 247, mic dejun, prânz, cină din produse tradiționale, 0769 563 290, (Irina Moș).

Camping Country side, Loc de campare, acces la baie, bucătărie, mașină de spălat rufe și uscător, foc de tabără. În apropiere sunt magazine alimentare și punct gastronomic local. Rezervări la tel. 0740 09 5022 (Anja and Steffen);

0 1 km

(1)

(2)

(3)

(4)

Infrastructură:

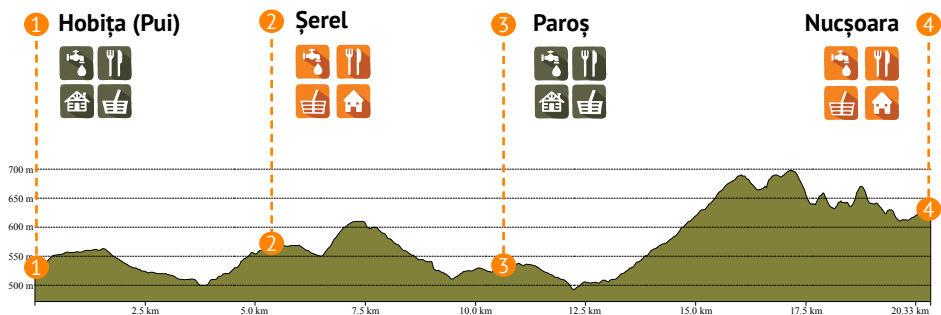
Șerel:

Paroș:

Notă:

Nucșoara:

Ieșind din Hobița (1), comuna Pui, se merge pe marcaj până la ieșirea din localitate pe un drum ce se transformă în drum de câmp, care duce hotărât spre Șerel (2), dar nu înainte de a parcurge în jur de trei kilometri și jumătate pe hotar, unde se trece prin pășunate, despărțite de garduri electrice care se pot închide și deschide în siguranță, până la coborârea în satul Șerel. Aici se merge la următoarea ieșire, într-o ușoară urcare, până la o poieniță plină cu flori mov, poate chiar orhidee sălbatică, înflorită în luna mai în toată splendoarea. Se continuă traseul pe poieni mai departe, în urcare ușoară, cam un kilometru și jumătate până se ajunge pe un deal de unde se vede satul Râu Mic în stânga jos și traseul nostru face o buclă largă către dreapta ca mai apoi să coboare în stânga în sat, trecând peste două podețe, peste râulețul cu numele presupus de Râu Mic. După ieșirea din sat se părăsește drumul principal asfaltat în dreapta, iar peste dealuri înflorite și alți doi kilometri, se ajunge în Paroș, un sat foarte ordonat, curat cu case mari și gospodării îngrijite, specificele garduri din piatră rotundă, ce amintesc de casele de hobiți din povești, dar stau drept semne și dovadă că direcția traseului nostru este către munții Retezat, de unde au fost aruncate multe pietre rotunde de uriași din vremuri apuse, sau cel puțin așa se lasă imaginația liberă în astfel de peisaje. În Paroș (3) se găsește și magazin alimentar pentru posibilele aprovizionări necesare sau o simplă înghețată pentru răcorire, apoi se continuă drumul pe la ieșire din sat. Se merge pe asfalt, direct spre munte, cu peisaje impresionante și o energie rară. Pentru oamenii care locuiesc în apropiere de munte, să aibă mereu în fața ochilor sau în colțul ochilor munții, înseamnă o anumită siguranță. Îmbrățișarea muntelui este una care nu se găsește în locurile plate, de câmpie. Muntele este mamă și tată, Dumnezeu și rai, siguranță și viață. Mergând așadar spre marele Retezat, în partea dreaptă se poate observa o pădurice în jurul râulețului pe marginea căruia pasc vitele păzite de un țăran, care dă binețe și se miră. Apoi drumurile drepte dau libertate imaginației și încurajează la povești și legende imaginare despre muntele din față, despre casele din piatră sau oamenii locului. Se ajunge apoi la marginea satului Peștera, unde nu se intră în stânga ci se continuă pe drum tot înainte, până la un semn de traseu tematic cu titlul: Muzica naturii. Pentru a face o mică pauză, merită făcut acest scurt circuit și vizitate elementele expuse, care pot trezi interesul tuturor, dar mai ales al copiilor, chiar dacă și adulții ar avea de învățat câte ceva nou. Se merge apoi spre dreapta, lăsând traseul tematic în spate, printr-o pădure tânără, până la un podeț, care se traversează și se continuă cu o urcare ușoară deasupra de sat, pe câmpia și dealul de deasupra acestuia. Aici se face stânga pe urmele unui drum, apoi brusc dreapta, trecând un șanț, continuând pe câmp, până se înalță cetatea Mălăiești în dreapta noastră. Fiind așa aproape de traseu, recomandarea este să fie vizitată și văzută măcar din afară. Apoi, din traseu, de unde s-a părăsit și/sau reluat, se urcă un deal, apoi se coboară, se trece prin capăt de Mălăiești, traversând drumul ce duce către stația de gaz metan care este în stânga traseului, dar noi vom continua tot înainte, pe drumul dintre copaci, care se va lăți și curăța de la sine, puțin mai încolo, până ce ajunge la un pârâu. Acesta se trece și apoi se ia brusc în stânga. De aici traseul merge prin pădure puțin și apoi în dreapta, unde se iese din aceasta, se pot găsi chiar și tăblițe informative cu plante medicinale. Apoi se continuă pe câmp, urmat de un mestecăniș, câteva hârtoape și terenuri curățate și pregătite spre a fi transformate poate în pășuni. După încă o bucată de pădurice deasă de mestecăniș se poate observa de la distanță

Sediul Parcului Național Retezat, în partea dreaptă. Aici începe localitatea Nucșoara, destinația zilei de azi pentru drumeți.

Info:

Poteca Tematică „Muzica naturii” – Piatra, lemnul și apa au fost din todeauna prieteni de nădejde ai localnicilor din Țara Hațegului. Cu ajutorul lor și-au construit locuințe, unelte și mecanisme care să le facă traiul mai ușor. Fiecare are o poveste și o muzicalitate aparte. Parcurge poteca tematică „Muzica Naturii” din satul Peștera, comuna Sălașu de Sus, ca să descoperi muzica rocilor, muzica lemnului, muzica apei, muzica pădurii și sonoritatea vieții de la țară, de odinioară!

Moara de apă Șerel – Șerel este un sat în comuna Pui. Satul este întins pe valea râului Șerel aproape cinci km, fiind foarte răsfirat, având și câteva cătune mai izolate: „În bălți” și „În Luncă”. Ceea ce este însă foarte special în acest loc, dincolo de faptul că este o așezare aproape romantică, cu case tradiționale frumoase (dintre care una chiar a fost translatată la muzeu în București, în anii 60’), este existența unei mori de apă funcționale, unde morarul, care a moștenit această meserie de la tată, este bucuros să prezinte procesul oricărui vizitator îi calcă poarta.

Masivul Retezat – Parcul Național Retezat a fost înființat în anul 1935 la inițiativa lui Alexandru Borza și Emil Racoviță, fiind astfel primul parc național din România. Acesta se evidențiază îndeosebi prin relieful glaciatic unic în Carpații românești, cu peste 20 de vârfuri mai mari 2.000 de metri, numeroase lacuri glaciare, printre care cel mai întins (Bucura) și cel mai adânc (Zănoaga). La acestea se adaugă peste o treime din speciile de plante din România care se găsesc aici (1.190), dintre care 90 nu mai pot fi văzute nicăieri altundeva în lume.

De câteva ori de-a lungul călătoriei prin județul Hunedoara, drumețul va fi surprins de priveliștea absolut spectaculoasă a Masivului Retezat, uneori acoperit de zăpadă, alteori ascuns timid în spatele unei perdele de ceață, alteori mândru și semeț, invitând aventurierii să îi descopere. Retezatul este cel mai complex și mai grandios masiv montan din toate sectoarele geografice ale Carpaților românești. Originalitatea sa constă în existența unor spectaculoase creste alpine care depășesc 2.000 de m înălțime și un relief sculptural. Cel mai înalt vârf din Munții Retezat este Vf. Peleaga având o altitudine de 2.509 m. Există multe motive care îl fac să fie cu adevărat special, iar noi vom enumera câteva dintre ele. Are 80 de ochi albaștri - cele 80 de lacuri și țări în care se oglindește albastrul cerului; cel mai întins lac glaciatic din România - lacul Bucura - se

găsește în mijlocul Retezatului; și cel mai adânc lac glaciatic din România - lacul Zănoaga - se găsește tot în Retezat; sunt peste 20 de vârfuri mai înalte de 2.000 de metri; e ciudat ca în același masiv să găsești un relief tipic glaciatic, cu văi, lacuri și circuri glaciare, dar și calcare împânzite de chei, peșteri și avene; dar poate cele mai faine, sunt legendele cu zmei zburători, cu uriașul Iorgovan, povestea vârfului Gugu sau a vârfului Retezat, istorisirii care merită aflate de la localnici, seara în jurul focului, sau la un pahar de vin. Echipa Tășuleasa Social/Via Transilvanica este prietenă cu echipa grozavă de la Parcul Național Retezat, unde drumețul va întâlni oameni minunați, care pot să povestească neîntrerupt despre prezent, despre legende și tot ce se află între adevăr și vis.

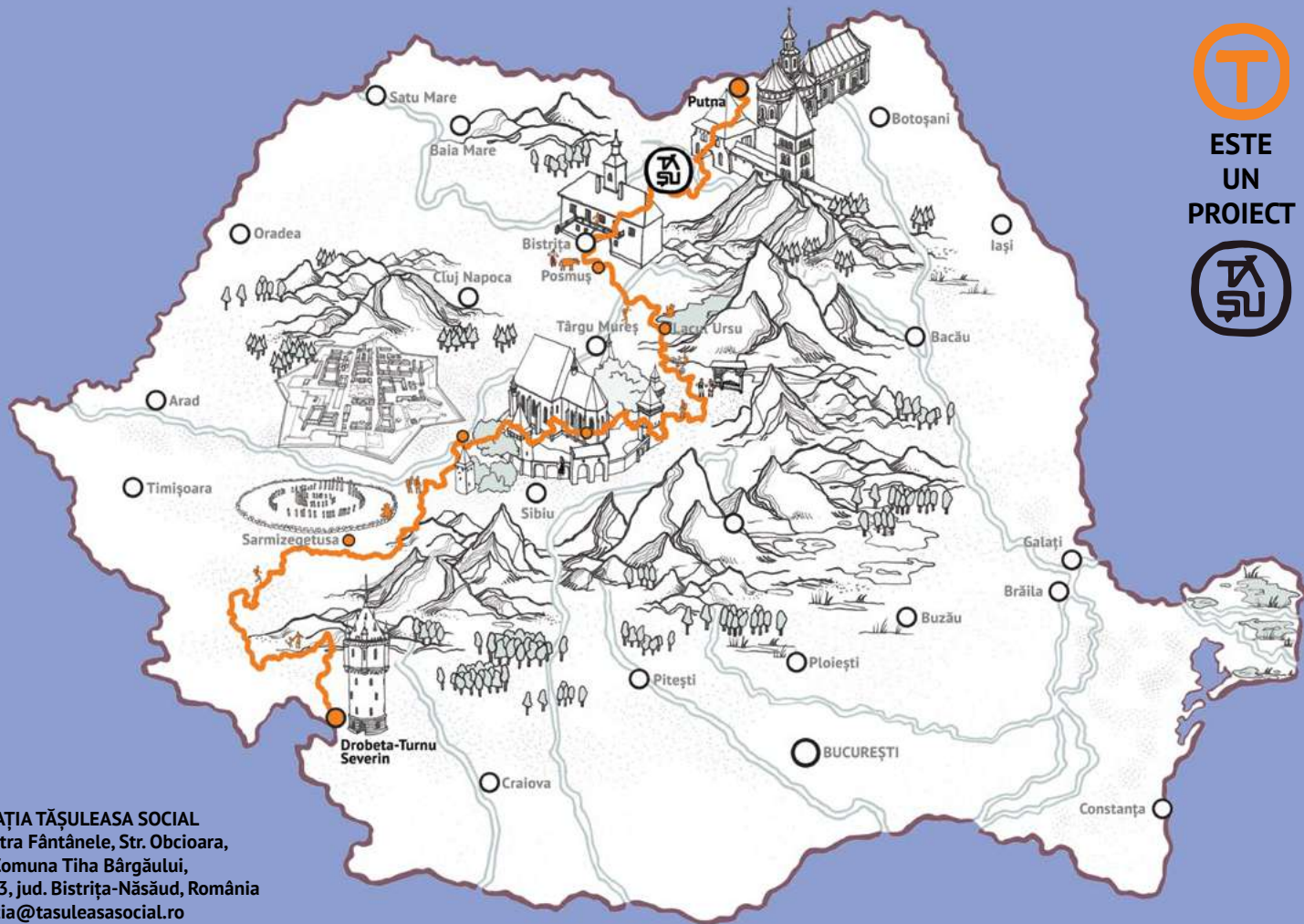
Cetatea Mălăiești – Cetatea de la Mălăiești reprezintă primul monument medieval din județul Hunedoara care a fost reabilitat aproape complet după anul 1989. Micuța cetate din piatră atrage atenția drumeților care doresc să admire minunile naturii din Parcul Național Retezat, dar și al celor pasionați de istorie. Fortăreața medievală a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIV-lea de familia de cnezi Sărăcin la ieșirea din satul Mălăiești, ca punct de apărare împotriva unor atacuri mai ușoare. La început, cetatea avea un singur turn principal, apoi a fost ridicat și un brâu de ziduri înalte de șase metri și patru turnuri care înconjurau donjonul. De-a lungul timpului acestea s-au distrus astfel că a rămas în picioare până astăzi doar turnul-donjon.

Fânețele cu Narcise – Pentru a vă simți ca în vremurile postglaciare puteți merge la Fânețele cu Narcise. Aici cresc încă plante ce au rezistat în timp, din vremurile reci, când toată zona era o imensă taiga, asemănătoare cu cea din Siberia de astăzi. Vă întrebați cum de a fost posibil acest lucru? Ei bine, prin bolovănișul de granit de sub sol, curg ape reci din Munții Retezat, care au efect de frigiditate și răcesc locul. Și astfel, s-a păstrat aici o insulă de refugiu, cu un climat rece și umed, unde puteți vedea plante ce au supraviețuit de pe vremea ghețarilor, precum și fluturi rari.

Geositul Râu Bărbat – În aval, la Pui, sunt roci sedimentare cu resturi de dinozauri și de mamifere, formate în lacurile și râurile insulei Hațeg, acum 70 de milioane de ani. Aici a fost descoperit un animal extraordinar – Barbatodon – care a primit numele de la Râul Bărbat. La 2,5 km amonte de satul Hobița, în versantul stâng, este un loc special în care se pot observa roci deformate de forțele tectonice ce au împins una peste alta două fragmente foarte mari din crusta terestră, în timpul formării Carpaților.

Dinozauri – Unele dintre speciile de dinozaur interesante descoperite în Țara Hațegului sunt: *Magyarosaurus dacus*, *Zalmoxes robustus* și *Balaur bondoc* (singura specie de dinozaur care nu are denumire în latină, ci în limba română). În urmă cu aproximativ 70 de milioane de ani Țara Hațegului era o insulă tropicală în Oceanul Tethys. Pe această insulă cu vegetație bogată și dominată de vulcani activi trăiau dinozauri, reptile zburătoare și alte animale interesante. Urmele acestora sunt explicate în punctele de vizitare ale Geoparcului. O parte dintre acestea conțin și reconstrucții ale dinozaurilor hațegani: La Casa Geoparcului din orașul Hațeg se găsește reconstrucția lui *Balaur bondoc* și a lui *Zalmoxes robustus*, precum și un cuib cu ouă de dinozaur original. Întrebarea cea mai bună rămâne însă, de ce erau acești dinozauri, contrar la tot ceea ce ne imaginăm despre dinozauri din filme ca *Jurassic Park*, niște pitici? Ei bine, trebuie să ne imaginăm că Hațegul era acum milioane de ani o insulă (cam unde se află astăzi Marea Mediterană) care s-a rupt de continent. Dinozaurii rămași pe insulă, s-au trezit niște naufragiați, cu resurse limitate de hrană, față de frații de pe continent. Acest fenomen se numește „nanism insular” și este de fapt felul în care acești dinozauri s-au adaptat condițiilor de viață.

ESTE
UN
PROIECT

ASOCIAȚIA TĂȘULEASA SOCIAL
Sat Piatra Fântânele, Str. Obcioara,
nr.97, Comuna Tiha Bârgăului,
427363, jud. Bistrița-Năsăud, România
asociatia@tasuleasasocial.ro
www.tasuleasasocial.ro